

Postavení a odpovědnost členů statutárních orgánů

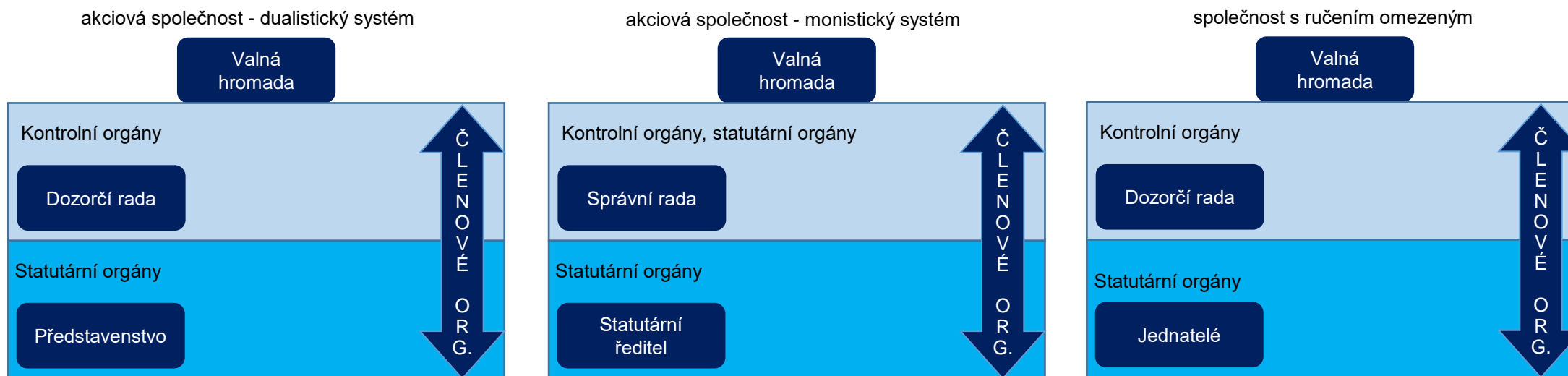
PRACUJEME S VÁMI

25. října 2017

Postavení a odpovědnost členů statutárních orgánů

OBSAH

- postavení člena statutárního orgánu
- vymezení odpovědnosti
- prevence vzniku odpovědnosti
- postihy
- trestní odpovědnost právnických osob

Právní postavení člena statutárního orgánu

STATUTÁRNÍ ORGÁN

- zástupce společnosti
- generální jednatelské oprávnění
- individuální x kolektivní orgán
  - možnost zmocnění v rámci kolektivního orgánu k určitému právnímu jednání
- jednání podle stavu zapsaném v obchodním rejstříku
- možné omezení jednatelského oprávnění

PRAVOMOCI STATUTÁRNÍHO ORGÁNU

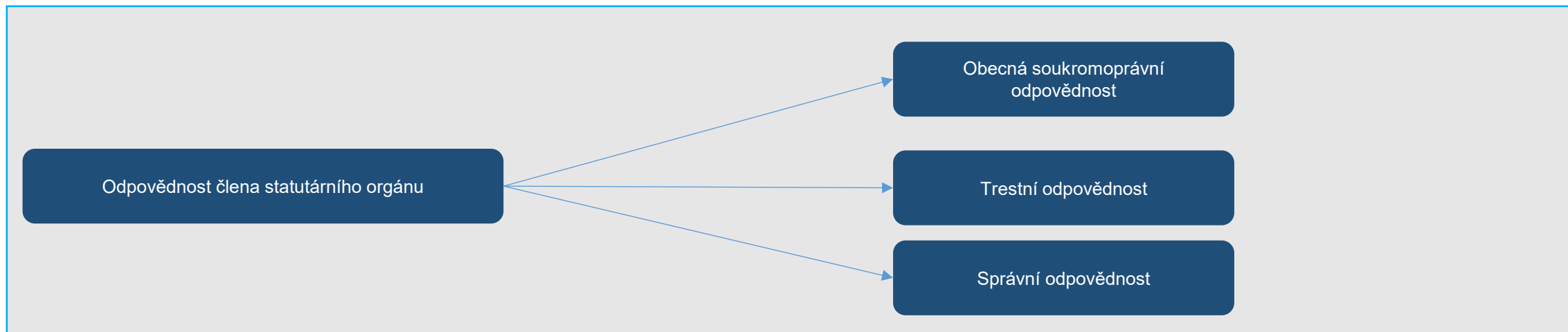
- zástupčí oprávnění
- obchodní vedení společnosti
  - vymezení obchodního vedení
  - pokyny do obchodního vedení
- pravomoci směřující dovnitř společnosti
  - vedení účetnictví
  - zprávy o činnosti
  - svolávání valné hromady
  - vedení seznamu akcionářů/společníků
  - souhlas s poskytnutím příplatku do vlastního kapitálu

Vymezení odpovědnosti člena statutárního orgánu

ODPOVĚDNOST

- „Každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti.“ (obecné pojetí odpovědnosti, § 420 občanského zákoníku)
- porušení primární právní povinnosti $\implies$ vznik (sekundární) povinnosti nést nepříznivý následek
- **Primární právní povinnost**
  - vyplývá z právních předpisů, zakladatelských dokumentů (stanov, společenské smlouvy, zakladatelské listiny), pokynů orgánů, smluv
  - může vzniknout vůči společnosti, společníkům, smluvním partnerům, investorské veřejnosti, státu (regulátorovi)
- **Sekundární právní povinnost**
  - zpravidla povinnost snést odvolání z funkce/výpověď, nižší odměna, náhrada škody, zákonné ručení, vydání prospěchu, pokuta, trestní sankce

Vymezení odpovědnosti člena statutárního orgánu

vzniká až jako následek porušení primární povinnosti zejména pak:

- porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře
- porušení povinnosti při úpadku společnosti
- porušení zákazu konkurence
- střet zájmů
- transakce mezi spřízněnými osobami

Porušení povinnosti péče řádného hospodáře

POJEM PÉČE ŘÁDNÉHO HOSPODÁŘE

Kdo přijme funkci člena voleného orgánu, zavazuje se, že ji bude vykonávat

- s nezbytnou loajalitou,
- s potřebnými znalostmi a pečlivostí.

„Pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace; to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou.“

PÉČE ŘÁDNÉHO HOSPODÁŘE ZAHRNUJE:

- delegaci činností v rámci obchodního vedení:
  - výběr osoby
  - informovanost
  - kontrola
- v kolektivních orgánech
  - rozdělení působnosti
- při porušení péče řádného hospodáře
  - důkazní břemeno leží na členu orgánu

Odpovědnost za porušení péče řádného hospodáře

POSTIHY

- povinnost nahradit újmu (i nemajetkovou)
- povinnost vydat prospěch
- dohoda o vypořádání újmy
- vyloučení z výkonu funkce
  - opakované a závažné porušování péče řádného hospodáře
  - vyloučení na 3 roky, resp. 10 let
  - důsledky rozhodnutí soudu o vyloučení
- ručení za dluhy společnosti
  - *„Nenahradil-li člen voleného orgánu právnické osobě škodu, kterou jí způsobil porušením povinnosti při výkonu funkce, ačkoliv byl povinen škodu nahradit, ručí věřiteli právnické osoby za její dluh v rozsahu, v jakém škodu nenahradil, pokud se věřitel plnění na právnické osobě nemůže domoci.“*

Odpovědnost v případě úpadku společnosti

POVINNOST

- podat insolvenční návrh
  - bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o úpadku

POSTIHY

- vyloučení z výkonu funkce
  - výkon funkce vedl k úpadku společnosti
  - stávající i bývalý člen orgánu
  - 3 roky, resp. 10 let
  - výjimka pro krizové manažery
- povinnost vydat prospěch ze smlouvy o výkonu funkce
  - prospěch za poslední 2 roky před právní mocí rozhodnutí o úpadku
  - neodvrácení úpadku, ačkoliv věděli nebo měli a mohli vědět o hrozícím úpadku
- ručení za dluhy upadnuvší společnosti
  - neodvrácení úpadku, ačkoliv věděli nebo měli a mohli vědět o hrozícím úpadku
  - na návrh insolvenčního správce nebo věřitele
  - výjimka – krizoví manažeři

Odpovědnost v případě porušení zákazu konkurence

POVINNOST – ZÁKAZ KONKURENCE

- člen statutárního orgánu nesmí
  - podnikat v předmětu činnosti společnosti, a to ani ve prospěch jiných osob, ani zprostředkovávat obchody společnosti pro jiného
  - být členem statutárního orgánu jiné právnické osoby se stejným nebo obdobným předmětem činnosti nebo osobou v obdobném postavení, ledaže se jedná o koncern
  - účastnit se na podnikání jiné obchodní korporace jako společník s neomezeným ručením nebo jako ovládající osoba jiné osoby se stejným nebo obdobným předmětem činnosti
- informační povinnost člena orgánu

POSTIHY

- povinnost k vydání prospěchu nebo převodu získaných práv
- 3 měsíční prekluzivní lhůta

Střet zájmů

KDO

- člen orgánu, osoby jemu blízké, jím ovlivněné či ovládané

POVINNOST

- povinnost informovat kontrolní, resp. nejvyšší orgán
- možnost uzavření smlouvy zakázat
- výjimka – běžný obchodní styk
- následky porušení

POSTIHY

Transakce mezi spřízněnými osobami

- zakladatel, akcionář

- pouze akciová společnost
- povinnost mít transakci schválenou valnou hromadou
- znalecký posudek
- časová limitace transakcí (2 roky)
- hodnotová limitace transakcí (10 % zákl. kapitálu)
- výjimka – běžný obchodní styk

Souvislost s trestní odpovědností právnických osob

TRESTNÍ ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÝCH OSOB

- základní právní úprava je obsažena v Zákoně č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**TOPOZ**“)
- trestný čin právnické osoby – formální podmínky (§ 8 odst. 1):
  - protiprávní čin spáchaný v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti za podmínky, že jednal:
    - **statutární orgán nebo člen statutárního orgánu**,
    - jiná osoba ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby (novela z. 183/2016 Sb.), která je oprávněna jménem nebo za právnickou osobu jednat,
    - osoba ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby, která u této (novela z. č. 183/2016 Sb.) právnické osoby vykonává řídicí nebo kontrolní činnost , i když není osobou uvedenou výše
    - ten, kdo vykonává rozhodující vliv na řízení této právnické osoby (např. majoritní akcionář, ovládající osoba atd.)
    - zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění pracovních úkolů, jestliže ho lze této právnické osobě přičítat.

KRIMINOLOGICKÉ ASPEKTY

- k roku 2016 se trestní stíhání dotklo zhruba 500 právnických osob
- trestná činnost se týkala zejména daňových trestných činů (70 %), zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění, podvody (dotační ČR i EU), trestná činnost při veřejných zakázkách, legalizace výnosů z trestné činnosti, úplatkářství, vydírání, proti životnímu prostředí, porušení autorského práva atd.

Souvislost s trestní odpovědností právnických osob

POSTIHY

- souběžná a nezávislá odpovědnost fyzických a právnických osob
- odpovědnost právnické osoby nebrání vzniku odpovědnosti fyzické osoby a naopak
- lze stíhat a odsoudit jak právnickou, tak fyzickou osobu

PREVENCE

- dodržování právních předpisů - obecně, zohledňování správních deliktů, civilněprávních sporů, u daňových trestných činů spolehlivost při vedení účetnictví a spolehlivost plátce, zveřejňování účetních závěrek.
- dodržování vnitřních předpisů společnosti - zakládací dokumenty, vnitřní řád, pracovní řád, etický kodex, protikorupční směrnice, organizační řád
- vzdělávání a prevenci rizik, ověření získaných dovedností
- etický kodex
- protikorupční program (korupční indikátory)
- další opatření: podnikový ombudsman, compliance program, identifikace rizik spojených s TOPO, ověřování údajů o uchazečích, etický kodex pro zaměstnance, etická pravidla jednání pro obchodní partnery, ověřování údajů uchazečů o zakázku, systém nahlašování podnětů o podvodech, analýza vztahů zaměstnanců a třetích stran atd.

Děkuji za pozornost

AD LEGES s.r.o., advokátní kancelář

Jugoslávská 620/29

120 00 Praha 2

AD LEGES s.r.o., advokátní kancelář

Pekařská 400/7

602 00 Brno

Mgr. Michaela Riedlová

advokátka

michaela.riedlova@adleges.cz

Tel: 739 881 279